

Dagbladet 19 okt. 1968

Eiliv Skard 70 år

Annalene forteller at professor Eiliv Skard fyller 70 år i dag. Da er det vel riktig. Men hvis «seeing is believing», som engelskmennene påstår, så er det grunn til å tro at vi ikke har med en mann å gjøre som har nådd de «syv gange ti» som med en viss støtte i Salmenes bok sies å være «støvets år». For det man ser, er en rank og spenstig skikkelse, preget av kraft og sikkerhet — i indre liv og i ytringer. Vi får trøste oss med at Bibelen også sier at «de sytti år er en konges dage»!

Det er ikke tilfeldig at sitater fra Bibelen og Grundtvig faller en i pennen når man skal skrive om Eiliv Skard. Kristendom og grundtvigianisme er avgjort to hovedingredienser i hans personlighet. Men det er også en tredje, kanskje den viktigste av alle: sunt norsk bondevett. På mange måter står Eiliv Skard — for meg, og for mange andre, tror jeg — som en inkarnasjon av disse tre kulturtråder: kristendommens livssyn, folkehøgskolebevegelsens verdier og norsk folkekulturs virkelighetsoppfatning — Middelhav og Gulbrandsdal.

Hvordan er denne sjeldne kulturlegering kommet i stand? Røttene går dypt. Det må ha vært en merkelig slekt, denne slekten Skar fra Øyer i Gudbrandsdalen. Her sitter det i begynnelsen av forrige århundre en gardbruker, Ole Skar, Eiliv Skards farfar, også en merkelig blanding av haugianer og frilynt tenker.

Her vokser det opp fem sønner. Den eldste overtar garden, som seg hør og bør. Men den andre ble den særpregede folkeminnesamleren Johannes Skar, forfatteren til det nesteående 8-bindes verk «Gamalt or Sætesdal», hvor allerede tittelen er noe utenom det vanlige. Hans E. Kinck møtte som ganske ung Johannes Skar i Sætesdalen og fikk undervisning av ham. Men det var en merkelig undervisning, forteller Kinck. «Den bestod omtrent udelukkende i at gjenfortælle Snorre og Mosebøgene, og fortællingens tone blev den samme i begge; de to værker løb ialfald sammen for mig — som en konge-saga begge.» Tråden begynner å tvinnes.

Den tredje sønn ble amtsdyrlege, den fjerde fargerieier, i haugiansk ånd, og den femte ble skolemannen Matias Skard, Eiliv Skards far.

Blant Matias Skards sønner finner vi en biskop, 3 professorer (hvorav den ene er professor i fruktdyrking!) og en hagebrukslærer og bibliotekar. Matias Skard må ha vært fruktbar i mer enn en

Eiliv Skard.

forstand!

Og en særpreget og pregende personlighet må det ha vært. Han oversetter verker fra gammel-norsk, fra tysk, fra latin, fra gresk. Han skriver salmer og nasjonale dikt. Han arbeider for språksaken og gjennomfører som den første nynorsk i embetsførelsen. Men framfor alt er han far og lærer — ikke bare for sine barn, men for alle sine elever. Vi har tallrike vitnemål om det preg han som folkehøgskolestyrer satte, de tanker han vakte, og de mennesker han vekket — fra åndelig dvale til selvbevissthet og skapende, selvstendig liv.

Eiliv Skard må ha mottatt mange sterke inntrykk fra sin far. De kulturtråder faren så som sin oppgave å tvinne, tvinnes videre og smelter sammen hos sønnen. Kanskje skjer det en forskyvning etter hvert, under begivenhetenes trykk, bort fra den nasjonale tråd hen imot de almenmenneskelige og internasjonale kulturproblemer. Man sporer det også i Eiliv Skards vitenskapelige produksjon, som først legger hovedvekten på studiet av middelalderlige norske skrifter, seinere mer og mer går over til rent klassiske emner.

21-01-05'6

Vitenskapelig har Skard gjort en stor innsats. Hans doktoravhandling behandler to klassiske begreper — det greske *euergetes* (velgjører) og det latinske *concordia* (enighet). Han har kastet nytt lys over historikeren Sallust; utviklingen av hans livssyn er framstilt på en slik måte at Sallust nå framstår for oss som et levende menneske. Et par små avhandlinger om senklassiske forfattere hører til det ypperste i Skards produksjon.

Skards avhandlinger er ikke omgangsrike, men de er innholdsrike. Hans stil er knapp og fyndig — atter et trekk som er karakteristisk også for hans far.

I 1934 ble Skard professor i klassisk filologi ved Universitetet i Oslo. Fra 1947 er han professor i antikk åndshistorie, «med særlig plikt til å forelese over den antikke filosofis historie ved den forberedende prøve», som det heter.

For de fleste akademikere vil vel Eiliv Skard være best kjent som forfatter av «Filosofien i oldtiden», som har vært — og er — et standardverk for studentene til forberedende. På utrolig få sider er Skard her i stand til å gi oss et bilde av tenkningens utvikling over ett tusen år, fra Thales til Augustin.

Etter krigen var Eiliv Skard i to perioder (1947—52) dekanus ved det historisk-filosofiske fakultet. Ved hans avgang uttalte hans kolleger at de gjerne hadde sett ham som *decanus facultatis perpetuus* — fakultetets dekan for bestandig. Seinere har han bl. a. sittet som formann i Utvalget for examen philosophicum, hvor han i ikke ringe grad har bidratt til å verne om og styrke filosofiens stilling ved Universitetet.

I den siste mannsalder har Eiliv Skard med stor kraft engasjert seg i den ideologiske kamp, i overbevisningen om at vi står midt oppe i et avgjørende ideologisk oppgjør. I tale og skrift er det kristendommens verdier han kjemper for. Allerede fra 1935 har han deltatt aktivt i Moralsk opprustning (Oxfordbevegelsen).

I denne strid er det mange som ikke kan følge ham. Men i det at han strider — deri må vi følge ham. Meninger er tross alt en så liten del av vårt vesen.

La oss ønske Eiliv Skard mange flere gode arbeidsår, og til lykke med dagen.

Anfinn Stigen.